

"EDINOST"
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtekih in sobotah. Zjutranje izdanie izkaja ob 6. uri zjutraj, večerne pa ob 7. uri zvečer. — Obojno izdanie stane: za jedan mesec L. 1.40, izven Avstrije L. 1.60
 za tri meseca . . . 2.60 . . . 4.—
 za pol leta . . . 5.— . . . 8.—
 za vse leta . . . 10.— . . . 16.—
 Na naročbo brez prilожene naročnine se
 rejemajo ozir.
 Posamezne številke se dobivajo v pre-
 dajalnici tobaka v Trstu po 20 hrv.,
 v Gorici po 25 hrv. Sobotno večerno
 izdanie v Trstu 3 hr., v Gorici 4 hr.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Pomoč Trstu.

Star greh avstrijskih državnikov je bil od nekdaj ta, da so se le prerađali starih predsednikov, starih tradicij in običajev in da so le silno neradi zapuščali stara in izvožena, če tudi pogrešena poto. Tako je bilo nekdaj tako je tudi dandanes. In to velja posebno glede na politiko, veljavno v deželi primorski. Od nekdaj že veljalo je na Dunaju načelo, da je italijansko pleme poklicano za nadvladje v Primorski. To napačno in z ozirom na državni interes pogubno menenje se je ukoreninilo tako, da se je proglašal in se proglaša še dandanes za puntarja vsakdo, ki se je držnil, oziroma se držne, povedati na vsa usta, da je to menenje napačno.

Zastopniki tega menenja opirajo se zlasti na staro „kulturo“ Italijanov in pa na njihovo bogatstvo; dočim — tako pravijo — je slovanski del prebivalstva siromašen in tako zaostal v omiki, da potrebuje vodnika, ki naj ga drži na uzdi. Ta vodnik in stražar na Primorskem seveda ne more biti drugi nego — Italijan. A zagovorniki italijanskega nadvladja na Primorskem rabijo poleg tega še nekaj drugi argument. Pravijo namreč, da primorski Slovan, ako bi prišel do tega, da se razvije politički, postane gotovo jako nevaren za sedanjo uredbo države — da je torej prekučuh —, kar se pa ne more trditi o Italijanah že zato ne, ker je njih število preneznatno. Ali z drugimi besedami: „panslavizem“ je veliko nevarnejši nego irredenta. In ker je „panslavizem“ nevarnejši, treba ga proganjati in dušiti v prvi vrsti; dà, še več: zatisniti je treba nekoliko oči, ako raznui „pobalini“ uganjajo svoje „otročarje“ po ulicah mesta Tržaškega, kajti ti le poslednji so izborna pomoč v sveti vojski proti „panslavizmu“.

Slovanom neprijazna politika na Primorskem podpirajo torej trojnim razlogom: da so Italijani imoviteji, da so kulturno pleme, pa da niso tako nevarni kakor Slovani.

Jako hvaležno delo bi bilo to, ako bi hoteli ta trojni razlog položiti na rešeto in ga malce prerahljati; videli bi takoj, da nam niti jedno samo zrnce ne ostane na rešetu, ampak da se je vse razpršilo skozi luknje rešeta, kar bi kazalo, da so bile na rešetu zgolj — pleve. A pustimo to in naglasimo samo, da na tej podlagi,

PODLISTEK.

(2)

Kri ni voda.

Veseloigrav v jednem dejanju.

(Dalje.)

Grm. To je znano, da tiči stari Prelaznik do tihnika v dolgovih ter skuša in si prisadeva, kako bi se iznebil neprijetnosti, ki mu tem načinom prete — tudi meni je za 3 tisoč v sorodu — jo li čudo, da mu teče voda v grlo ter da želi uloviti bogatega zeta, ki naj bi mu odvezel z ramen neznosno breme dolgov? Ha, ha, ha!

Plavež. In ta nov zet, seveda, bil bi moj prijatelj Grm? Ha!

Grm. Le čakaj: stari dirja in meče zanjke, da bi ujel čukko, a v tem zabava se hčerk s svojim tajnim ljubčekom — kavalirjem za njegovim hrbotom ter se roga njejovim prisadevanjem —

Plavež. In ko se mu posreči ujeti čukko?

Grm. Ha! Dovolj, prijatelj!

Plavež. Kaj hočeš storiti?

Grm. Več kaj?

Plavež. Nu?

Grm. Na sled priti svojim slutnjam...
 Plavež. Si-li ljubosumen?

Grm. Ljubosumen, jaz? Se mihi ne nudi sto in sto prilik na dan, pa kake! Pa jaz ljubosumen! Ne bodi preprost! Užaljen sem, da ti rečem! Užaljen, da se vse tare po meni ter da bi zavil vrat ti gisdalinki in njenemu odetu!

Plavež. Se-li hočeš maščevati?

Grm. Maščevati? To baš ne! A kaznovati ja hočem in k temu mi pripomoreš ti!

Plavež. No, z veseljem, ako bodo poštano! Tu imaš roko!

Grm (udari). Sicer še ne vem, kakav način kazni najdem, a najdem ga in kadar se nama posreči, rasglasiti se mora, da se bode smujalo pol leta vse mesto in midva po vrhu!

Plavež. Da, pri tem ostane!

Grm. Pokazati jim morava, da naša kri ni voda!

Plavež. „Da, kri ni voda“!

Grm. In sedaj idiva v kremo, da upljava to jezo od srca in izkujeva načrt. (Pogleda skozi okno). Toda glej, za Boga! Prijatelj!

Plavež. Kaj ti je?

na podlagi plev, sloni naša pokrajinska politika. In to je naša nesreča, da medodajni krogi že od nekdaj pa do današnjih dni niso vedeli razločevati mej zrnjem in plevami. To nepoznanje razmer je rodilo nepregledno vrsto pogreškov. Kdo je kriv na tem? Dasi ne bi bilo težko odgovoriti na to vprašanje, vendar se nočemo baviti danes že njim v polnem njega obsegu, ampak namen nam je le povedati, da mej mnogimi drugimi činitelji je dunajskemu časopisu zapisati na račun velik del krvide, da je tako, kakov je. Kako zavijajo, lažejo, obrekajo in natolujejo, to vemo le mi, ki nam je ne baš prijetna dolžnost, zasledovati vse te izbruhe strankarske strasti in narodnega sovraštva. Laž in obrekovalni namen sta navadno tako očita, da bi ju človek lahko prijal z roko in vendar se — slepo veruje vse to. In ker so vši taki, ni čuda, da je svet tako slabo poučen o razmerah na Primorskem, posebno pa o konečnih ciljih posamečnih strank, oziroma plemen. Vse časopisje dunajsko je složno — v mržnji do nas. In to časopisje imponira na vzgoraj, na vzdolu in na vse strani. Zato smo prav hvaležni onim pravičnim Nemcem, ki so počeli izdajati list „Reichspost“, kateri smo bili že omenili pred par dnevi. Človeku res dobro dene, ako mu pride v roko taka — bela vrana. Ta list je objubil že v svoji prvi številki, da se hoče pridno baviti z razmerami v zanemarjenih južnih pokrajinah in tako pripomoci resnici do zmage. Do sedaj je držalo besedo — upamo, da bodo tudi v bodoče tako. Izpoljujoč dano obljubo naglašal je nedavno, kaj treba Primorski in Dalmaciji v prvi vrsti v gospodarskem pogledu; potem pa je pridodal:

To pa moramo reči: ako kdo misli, da reši primorska vprašanja in skrbi le se zidanjem železnic in s pospeševanjem javnih občil, ta se moti zelo. Primorsko-dalmatinsko vprašanje je političko vprašanje. Vprašati se moramo, ali hočemo obdržati ti deželi ali ne; in ako ja hočemo obdržati, se moramo vprašati nadalje, ali bodo mogli obdržati specijelno Trst, Gorico-Gradiško in Istro, ako bodo nadaljevali umetno poitalijanovanje teh dežel. Ogromna večina prebivalstva Ilirske je hrvatska in slovenska, a prej kakor slej vrši se proces poitalijanjanje, katerega pospešujejo tudi — (tu slediščega stavka si ne upamo pon-

tisni, Op. ured.) Ireditistička nevarnost ne tiči v Rimu in ne v odborih v Benetkah in Vidmu. Mi, avstrijska država smo nevarni sami sebi! Naša politika vzgojuje irredento, ker jo pripravlja redilna tla. Zlo se je že močno razširilo, vendar smo prepričani, da bi se moglo odstraniti, ako bi privoščili potrebno podporo državi zvestemu slovenskemu in hrvatskemu življu in pa ostankom nemščev v Trstu in Gorici, mesto da jim jemljejo pogum ali jim celo nasprotujejo.

„Reichspost“ obžaluje tudi, da trgovinskega ministra, ki je obiskal nedavno naše mesto, nista spremljala tudi ministerski predsednik in minister za notranje stvari, kajti politička vprašanja treba proučevati se političkega staliča. Tako je tudi res: ako hoče vlada istinito pomagati našim pokrajinam, mora v prvi vrsti skrbeti za to, da preosnuje vse naše javno življenje in je postavi na trdno in zanesljivo podlago. Iztrgati mora moč iz rok onim činiteljem, kateri bi hoteli jemati le od Avstrije, a jej ničesar dati (najmanje pa svoje srce), kar je pripornil nedavno celo „Deutsche Zeitung“, ki je menda glasilo finančnega ministra, ekscecence Plenerja.

Iztrebiti najprej političko zlo, to bi bila prava pomoč, posebno našemu mestu.

Političke vesti.

62 volicov okraja Radovljikega odpisalo je grofu Hohenwartu nastopno nezaupnico:

Visokorodni gospod grof!

Ko smo podpisani pri poslednji državnozborski volitvi dali Vam, visokorodni gospod grof, svoje glasove, bili smo prepričani, da boste valed velikega vpliva Svojega v vsem osiu vedeli zatopati potrebe in koristi Svojih volicov in da boste zaradi tega ostali z njimi v neprestani dotiki.

Ta naša nuda se, žal, ni obistinila, kajti niti jedenkrat ni se Vam zdelo vredno predstaviti se Svojim volicem, da izveste njihove želje in potrebe.

Saj pa smo zato, sledič pažljivo vsemu Vašemu državnozborskemu dolovanju, na svojo žalost opazili, da niti jedenkrat niste pouzdignili glasu bodisi za gmotne, bodisi za narodne koristi svojega volilnega kraja.

Grm. Ali ne vidiš, kdo pribaja na ulici?

Plavež. To? Ha, — Rogin?

Grm. Da, Rogin, nainj prijatelj, častnik v tej garnisiji —

Plavež. Vrata — zavil je v kremo!

Grm. Prijatelj — — se ti-li ne sveti najedenkrat v glavi?

Plavež. Šveti? — To, da misliš, da bi bil način kaznovanja? To bi bilo izborne!

Grm. Kar brzo za njim! To velja! To bodo osveta!

Plavež. In to se bodo zvijal starec, ki izve, kdo mu je šel na limanicel!

Grm. In ta goska, njegova hči! Hura! Le hitro!

Plavež. Hura!

(Silita hkrati skozi duri, a pri tem zanoti ob ravno prišlega Prelaznika, ki razburjen ustopi — tableau).

DRUGI PRIZOR.

Prejšnja in Prelaznik.

Prelaznik (že pred durmi). Že zopet tak sabljež, ki voha okoli moje hiše! Sakra...

(Grm in Plavež, odskočivata od vrat, vsak ob jedni strani stružita vanj).

Prelaznik. — miš! Kaj? Kdo? A, go-

Oglas se računa po tarifu v peti; za naslove z dobelsimi črkami se plačuje prostor, kolikor obogača avdajne vrste. Poslana osmrtnica in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Kopiji se ne vršajo.

Naročnino, reklamacije in oglice sprejema upravnitve ulica Caserma 18. Odprete reklamacije se proste poštne.

„Edinost je med!“

Vselej tega ginevalo je zaupanje naše do Vas, visokorodni gospod grof, in moralno se je popolnoma omajati, ko ste stopili z vso odločnostjo v boj proti pravični volilni reformi grofa Traessa in tako pripomogli na vladno krmilo nemški levici.

To Vaše ravnanje privelo nas je do prepričanja, da niste nikdar imeli srca za slovenske svoje volice in ker želite, da so moji namešči računi, izjavljamo, da tudi mi več zaupanja do Vas imeti ne moremo.

(Sledi podpis.)

Razprava proti „Omladini“. Ker so dokazila proti obtožencem malo ne že končana, ne vzbuja ta razprava več splošnega zanimanja. Prečitalo se bodo še par zapisnikov in zaslišalo nekaj nevažnih prič, potem pa prično govor; za isto so odmenjeni štiri dnevi. Potem se bodo soddile posvetovali baje tri dni; in iz tega se more sklepati, da bodo razprava končana in obsodba proglašena v soboto teden.

Srbija. Dunajska „Polit. Corr.“ javlja iz Belegrade: Okrožnica srbske vlade povdarda varstvo ustanovnih prav, urejenje finančne, da more Srbija izpolniti svoje obveznosti, izogibanje spletka s sosednimi državami in prijateljsko poravnjanje slučajno nastalih sporazumijen. — Program je torej, kakor se vidi, tako lep; še lepše pa bodo to, aki Srbijevo ministerstvo zaradi vresniči ta program. — Sinoč je bil ples trgovcev v Belegradu. Ples je obiskal tudi kralj Aleksander s svojim očetom Milanom. Poslednji jo napal v pričo mnogih ljudij prisotnega generala Grujića, očitajoč mu bresobzirno pisavo radikalnih listov. Grujić je na to ostavil dvoran. Da je ta prizor napravil jako neprijeten utis in to ne baš v prid Milenu, o tem ni treba govoriti. — Iz mnogih mest Srbije prihajajo tako vnesljajoče vesti. Ljudstvo kriči po mestih: „Živijo Karađordjević! — In pa kralj...“

Nemško-ruska trgovinska pogodba je bila podpisana včeraj v Berolini. Pogodba velja za 10 let. V kratkem jo objavi doslovno službeni list. V tej pogodbi je Rusija baje dovolila razna olčenja nemškim obrtim.

Italija. Včeraj so ujeli pri selu Noceto blizu Carrare 32 oboroženih anarchistov, kateri so nedavno napadli pod vodstvom nekega Nicolinija — ki je tudi vjet — državno orožnico in odnesli dokaj orožja. Potem so se poskrili v gorovju in živeli kot tolovaji. — V Bolonji so zaprli nekoga Kajetana Benzija, katerega smatra vodjo anarchistov v Bolonji na temelju nekaterih pisem, koja so zaplenili zaprtemu odvetniku

spoda, vidva! Pa da bi takov gizdal in za mojim dekletom — sakramiš! Kako? Že odhajata? Že?

Grm. (so korenjaško postavi predenj). Da, — gospod Prelaznik!

Prelaznik. Sakra-miš! in niti govorila z mojo hčerkijo?

Plavež. O da, gospod Prelaznik, govorila, pa.

Prelaznik. (odlaga klobuk in palico, govoril sam seboj). In šest odstotkov za polu leta — v božjem imenu — sakra-miš! (glasno) Kako, govorila? In kakov je izid vašega dogovora?

Grm. Gospod Prelaznik, nama se mud!

Prelaznik. Kaj? Kako? Sakra-miš, mud?

In niti povedali niste, gospod Grm, kdaj Vas smem kot zeta pritišiti na svoje srce?

